

Handläggare
Didara Muradova
Telefon: 08-508-25 259

Till
Socialnämnden
2022-08-30

Lägesrapport om hedersrelaterat våld och förtryck med fokus på utreseförbud

Redovisning av fyra budgetuppdrag om hedersrelaterat våld och förtryck mot barn och unga med fokus på utreseförbud

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lägesrapporten om hedersrelaterat våld och förtryck mot unga med fokus på utreseförbud, som redogörelse för budgetuppdragen.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen redogör för en lägesbeskrivning i form av en rapport efter vårens arbete i de fyra pågående uppdrag rörande hedersrelaterat våld och förtryck mot barn och unga med fokus på utreseförbud mot barnäktenskap och könsstympning som förvaltningen har i budget 2022. Lägesrapporten belyser hur arbetet med utreseförbud ser ut i stadens socialtjänst och vilka behov chefer inom myndighetsutövningen lyfter fram. Därpå beskrivs utbildningsförvaltningens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck med fokus på utreseförbud och hur samverkan med stadsdelsförvaltningarna ser ut. Budgetsuppdragen redogörs var för sig utifrån respektive underrubriker. Lägesrapporten avslutas med några slutsatser från förvaltningen gällande arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck mot barn och unga och vad som behöver utvecklas över tid.

Socialförvaltningen överlämnar lägesrapporten till socialnämnden för kännedom och godkännande.

Bakgrund

Barn och unga har rätt till en trygg uppväxt. Om barn och unga riskerar att utvecklas ogynnsamt har samhället ansvar att se till att de får det skydd och stöd de behöver. Arbetet med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck är prioriterat i Stockholms stad, och en viktig del av stadens program mot våld i nära relation,

hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende relation 2021-2025. Sedan 1 juli 2020 har nya bestämmelser om utreseförbud och tillfälligt utreseförbud trätt i kraft för att skydda barn från att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympas. Socialnämndens budgetuppdrag inom området för år 2022 är följande:

- Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna stärka kompetensen kring barn som misstänks ha förts utomlands.
- Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna följa upp rutiner och kompetens för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller utsättas för könsstympning.
- Socialnämnden ska inom ramen för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck aktivt arbeta för att förhindra barnäktenskap, arrangerade äktenskap och uppfostringsresor och fortsätta genomföra kompetenshöjande insatser om könsstympning och om barn- och tvångsäktenskap.
- Socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska utvärdera arbetet kring barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning.

Socialförvaltningen redogör för en lägesbeskrivning i form av en lägesrapport efter vårens arbete i de fyra pågående uppdrag rörande hedersrelaterat våld och förtryck mot barn och unga med fokus på utreseförbud mot barnäktenskap och könsstympning, som förvaltningen har i budget 2022. Lägesrapporten bifogas som bilaga till tjänsteutlåtandet. Utöver lägesrapporten finns det två rutiner¹ som förvaltningen tidigare har tagit fram och som också bifogas i samband med lägesrapporten.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Socialförvaltningen har inom ramen av budgetuppdragen samverkat med utbildningsförvaltningen samt med stadsdelsförvaltningarna via stadens chefsnätverk för enhetschefer och biträdande enhetschefer inom myndighetsutövning barn och unga. För att samla erfarenheter gällande de aktuella uppdragen har kontakt tagits med Origo, Stockholm Barnahus och juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret.

Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 24 augusti och rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 25 augusti.

Ärendet

Det finns idag två ärenden eller beslut om utreseförbud eller tillfälligt utreseförbud i stadens socialtjänst. Det finns också ärenden i staden gällande barn och unga som omhändertagits med stöd av LVU där orsakerna handlat om hedersrelaterad problematik. En anledning som har framförts, utifrån att det är få ärenden med kopplingar till utreseförbud, är att socialtjänsten inte haft kännedom om eller fått in fler orosanmälningar som man har behövt ta ställning till. Det finns idag flera goda exempel i staden på förebyggande arbete som bedrivs mot hedersrelaterat våld och förtryck men ett bekymmer kan vara att socialtjänsten blir inkopplade när det redan har gått för långt. Ett förbättringsområde som lyfts är att det vore önskvärt att socialtjänsten kan komma i kontakt med barn och unga i tidigare skede så man kan hjälpa dem på bästa sätt. Cheferna inom myndighetsutövning ser ett behov av att förskolor, skolor och uppsökande verksamheter såsom fält och fritid får ökad kunskap och kännedom om vad det innebär att leva i en hederskontext så att de kan upptäcka fler barn och unga som lever i hederskontext och riskerar att föras utomlands mot sin vilja. Vidare framförs vikten av att agera i tid vid misstanke om att barn eller ungdom riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld och att medarbetare inom skola och uppsökande verksamheter blir bättre på att omgående kontakta socialtjänsten vid oro och att göra orosanmälan.

Socialförvaltningen har under året fokuserat på tre olika block för att fånga in arbetet med de fyra budgetuppdragen med kopplingar till hedersrelaterat våld och förtryck och utreseförbud. Dessa är följande:

Kompetenshöjande insatser.

1. Grund och fördjupningsutbildningar i syfte att medvetandegöra frågan och ge kunskap.
2. Riktade utbildningar utifrån behov. Syftet är att öka kunskap och kompetens i verksamheten.

Utveckla rutiner och arbetssätt

1. Identifiera rutiner och arbetssätt som saknas, vad behöver utvecklas?

2. Framtagande av rutin om utreseförbud/tillfälligt utreseförbud².
3. Ta fram rutin så att medarbetaren vet hur denna ska agera vid misstanke om HRV³.

Uppföljning och utvärdering

1. Utvärdering efter varje genomförd utbildning/föreläsning/workshop.
2. Kontinuerliga avstämningar i olika chefsnätverk för att undersöka hur processen fortlöper.
3. Kontinuerliga avstämningar med samverkanspartners för att identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsmöjligheter.

Jämställdhetsanalys

Enligt Stockholms stads Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 är ett fokusområde att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, bland annat genom att stadens medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är våldsutsatta vuxna har kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck och dess konsekvenser.

Hedersrelaterat våld och förtryck drabbar såväl flickor och kvinnor som pojkar och män och både kvinnor och män kan vara förövare. Även om det framförallt är flickor och unga kvinnor som utsätts är det av stor vikt att uppmärksamma att också pojkar och unga män drabbas.

Flickor och pojkar, kvinnor och män ska ha rätt att välja utbildning, partner och klädsel. Med ett utvecklat arbete som bland annat består av kunskapshöjande åtgärder, möjligheter att erbjuda långsiktigt stöd till utsatta, ökad upptäckt av utsatta och effektiva metoder för stöd och behandling skulle det kunna leda till ett mer jämställt samhälle.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det finns flera goda exempel i staden på arbete som bedrivs mot hedersrelaterat våld och förtryck. Socialförvaltningen ser också att arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck behöver stärkas ytterligare för att insatserna ska bli mer samordnade, effektiva och likställiga i staden.

² Rutin om utreseförbud och tillfälligt utreseförbud mot barnåktenskap och könsstympning Socialförvaltningen i Stockholms stad, februari 2022. Dnr: 3.1.1–62/2022.

³ Rutin att upptäcka och agera mot hedersrelaterat våld och förtryck och utreseförbud. Dnr: 3.1.1–470/2022.

Lägesrapporten pekar på flera centrala stödbehov. Dessa är främst att fortsätta erbjuda kompetenshöjande insatser, arbeta med främjande och förebyggande insatser samt behov av bättre samverkan mellan frivilligsektorn och skola/förskola samt andra berörda myndigheter kring upptäckt av hedersförtryck och våld med fokus på utreseförbud. Med större upptäckt kan socialtjänsten bli bättre på att agera och vidta akuta och långsiktiga åtgärder. Förvaltningen menar att arbete enligt det som föreslås i lägesrapporten kan bidra till att dessa målsättningar uppnås.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner lägesrapporten.

Bilagor

1. Lägesrapport om hedersrelaterat våld och förtryck mot barn och unga med fokus på utreseförbud, augusti 2022.
2. Rutin om utreseförbud och tillfälligt utreseförbud mot barnåktenskap och könsstympning, februari 2022. Dnr: 3.1.1–62/2022.
3. Rutin för att upptäcka och agera vid misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck och utreseförbud. Dnr: 3.1.1–470/2022.